

Arbetsmarknadsdepartementet
Enheten för arbetsrätt och arbetsmiljö
Naiti del Sante

Vår referens/dnr:

a.remissvar@regeringskansliet.se

Er referens/dnr: A2019/00895/ARM

2019-09-19

Remissvar

Belastningsregisterkontroll i arbetslivet – behovet av utökad författningsstöd (SOU 2019:19)

Föreningen Svenskt Näringsliv har givits möjlighet att yttra sig över SOU 2019:19, "Belastningsregisterkontroll i arbetslivet – behovet av utökad författningsstöd."

I betänkandet lämnas förslag om ett utökad författningsstöd för registerkontroll i arbetslivet såvitt avser Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, finansiella företag som omfattas av krav på ledningsprövning samt offentliga och enskilda aktörer som utför vård- och omsorgsinsatser i hemmet åt äldre personer eller personer med funktionsnedsättning. Utredningens förslag ska ses mot bakgrund av att ett sådant författningsstöd är nödvändigt om det införs ett generellt förbud mot registerkontroll i enlighet med vad som föreslagits i betänkandet "Förslag till förbud mot registerkontroll" (SOU 2014:48).

Sammanfattningsvis anser Svenskt Näringsliv att något generellt förbud mot registerkontroll inte bör införas men om så sker tillstyrker Svenskt Näringsliv utredningens förslag med den reservationen att lagförslaget även borde inkludera fler verksamheter som har behov av utdrag ur belastningsregistret. Alternativ bör omgående en ny utredning tillsättas med uppdrag att utreda det privata näringslivets behov av belastningsregisterkontroll.

Remissvar

När det gäller Svenskt Näringslivs inställning till förslaget att införa ett generellt förbud för registerutdrag i SOU 2014:48 hänvisas till vårt remissvar avseende det betänkandet. Remissvaret bifogas som [bilaga 1](#).

Givet förslaget att införa ett generellt förbud för registerutdrag ur belastningsregistret kan Svenskt Näringsliv väl förstå och sympatisera med Kriminalvården, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten m.fl. behov av få information om anställdas eventuellt kriminella

förflutna. Samma behov gör sig emellertid gällande även hos många av Svenskt Näringslivs medlemsföretag.

Utredningen har, trots att möjlighet därtill funnits, valt att inte expandera sitt utbredningsområde till att avse andra än de verksamheter som nu undersökts. Det beklagar Svenskt Näringsliv varför vi uppmanar regeringen att omgående tillsätta en utredning som får se över även andra verksameters behov av registerutdrag. Detta synes även vara utredningens uppfattning, som på sid 101–102 skriver "Det kan således i vissa fall vara svårt att förstå varför en verksamhet ges rätt till registerkontroll medan en annan, till synes likvärdig, verksamhet, inte har någon sådan rätt."

Med tillfredsställelse kan emellertid konstateras att utredningen inte föreslår ett förbud mot registerutdrag, vare sig formella eller informella sådana. Ett sådant förslag är emellertid redan framlagt i SOU 2014:48 "Förslag till förbud mot registerkontroll." Syftet med föreliggande utredningen har mer varit att "kratta manegen" för ett kommande sådant förbud, varefter det kommer krävas författningsstöd för att få del av ett registerutdrag. "Uppdraget tar sin utgångspunkt i att det kommer att införas ett generellt skadeståndssanktionerat förbud för arbetsgivare att begära av den som söker en anställning att han eller hon visar upp ett belastningsregisterutdrag om det inte finns ett uttryckligt författningsstöd för en sådan kontroll..." (Kap 6.1, sid 123).

Det är därför angeläget att omgående utreda det berättigade behov av registerutdrag som finns även inom övriga sektorer av svenskt näringsliv.

Övrig verksamhet inom svenskt näringsliv med behov av utdrag ur belastningsregistret

Svenskt Näringsliv anser att det finns många situationer när det är väl motiverat att tillåta en begäran om registerutdrag. Det kan t ex vara fråga om att skydda allmänheten och övriga anställda, förebyggande av brott, förtroende för anställda som innehar vissa yrken eller ansvarsfulla tjänster, skäl som är hänförliga till Sveriges och andra nationers säkerhet, ekonomiska intressen samt förtroendet för verksamheten. Nedan följer ett antal exempel på situationer då det är motiverat att tillåta en begäran om registerutdrag.

Nyckelpersoner som ekonomichefer, controllers eller säkerhetsansvariga i verksamheter som hänförliga till Sveriges och andra nationers säkerhet eller ekonomiska intressen och förtroendet för dessa verksamheter.

Hemservice och olika typer av serviceentreprenader (till exempel städföretag). Det är fråga branscher där många anställda har tillgång till privatpersoners hem eller företagslokaler/egendom samt kännedom om familjens eller företagets rutiner. Detta kan jämföras med säkerhetsbranschen där den anställda också har omfattande åtkomst till nycklar, larmkoder m.m.

Låssmeder har kännedom om låsanordningar och tillgång till nycklar, vilket kan underlätta intrång i hem eller lokaler.

Inom industrin finns många företag som är skyldiga att följa utländska regelverk, till exempel det amerikanska, rörande strategiska produkter. Detta gäller dels den renodlade

försvarsindustrin, dels andra delar av industrin som utvecklar eller tillverkar produkter som är civila men som kan ha militär applikation, så kallade "dual use" produkter. De utländska regelverken föreskriver bland annat att dessa företag ska ha kännedom om personalens brotthistorik.

Inom finans- och försäkringsbranschen hanteras egendom till stora värden. För att förebygga brott och upprätthålla det förtroende som krävs för verksamheterna finns behov av att kunna få kännedom om de anställdas brotthistorik. Försäkringsföretagen verkar också i en trygghetsskapande bransch där just förtroendet från kunder och affärspartners är av stor betydelse.

I transportsektorn är det av stor vikt att kunna begära registerutdrag. Detta gäller såväl alla förekommande persontransporter där passagerares och medtrafikanterns säkerhet motiverar kontroll samt spedition där gods till stora värden hanteras.

Bolagen inom taxibranschen har behov av att få veta om en förare har gjort sig skyldig till brott efter utfärdande av taxikörkort hos Transportstyrelsen. Här gör sig skyddet för allmänheten gällande, en passagerare är ofta ensam med föraren och i en utsatt situation.

När det gäller åkerinäringen har stölder och rån ökat. Det rör sig ofta om insiderjobb. Chauffören är som regel ensam i bilen och det kan vara stora volymer till höga värden som transporteras. Förutom att skydda de rent ekonomiska värdena är det också av betydelse att arbetsgivaren ges möjlighet att göra vad denne kan för att hindra att anställda blir utsatta för rån.

En liknande situation som den avseende taxibranschen ovan gäller trafikskolelärare. Elever är ofta ensam med föraren och i en utsatt situation. Största andelen elever är unga då det är tillåtet att börja ta körlektioner redan från det att man fyllt 16 år.

Inom handeln har såväl personal som arbetsledare i många fall ansvar för egendom till betydande värden. På samma sätt har många anställda ansvar för kassahantering. Kassa- och lagerchefer är exempel på tjänster med särskilt stort ansvar.

Restauranger och andra inrättningar som serverar alkohol måste ha serveringstillstånd enligt alkohollagen. Tillstånd meddelas efter en lämplighetsprövning av den som söker tillståndet. Brottsom begåtts av en fysisk person med betydande inflytande hos en sökande kan leda till att en ansökan om serveringstillstånd avslås eller att ett meddelat tillstånd dras in. Det är av stor betydelse att verksamheter med serveringstillstånd fortsättningsvis har möjlighet att begära att en arbetssökande uppvisar utdrag ur belastningsregistret.

Från samma bransch kan nämnas skidlärare som anställs för att hantera barngrupper, hotell som erbjuder barnpassning och städpersonal på hotell, som har tillgång till hotellgästernas rum.

Enligt 2 kap. 31 skollagen (2010:800) ska en person som erbjuds en anställning inom förskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan och sameskolan samt inom viss annan pedagogisk verksamhet, lämna ett utdrag ur belastningsregistret till den som erbjuder anställningen. Svenskt Näringsliv anser att denna skyldighet bör utökas till att även gälla gymnasieskolan.

Företag som är internationellt verksamma träffas av utländsk lagstiftning som ofta har krav på registerutdrag inför anställningar. Detta gäller särskilt för arbetstagare som sitter i ledningsgruppen eller styrelsen i utländska dotterbolag inom koncernen, där det finns lagkrav i dotterbolagslandet på att ledningspersoner/styrelse ska visa upp registerutdrag.

En annan konsekvens med att inskränka möjligheten till registerutdrag ur belastningsregistret är när de som fattar viktiga investeringsbeslut i företagen sitter utomlands och väljer i vilket land en viss investering ska förläggas. Då jämförs det svenska näringsklimatet med näringsklimatet i andra länder, varvid ett förbud mot att inhämta registerutdrag inför anställning är en delkomponent i om det är lätt eller svårt att bedriva näringsverksamhet i ett visst land. Det land där det är lättast att bedriva näring vinner investeringen. I den situationen är det inte ett förbud mot att inhämta registerutdrag ensamt som är avgörande, men det är en delkomponent bland flera som vägs in.

Vissa av våra medlemsföretag är starkt regelstyrda och kräver att arbetstagarna är lojala mot reglerna. I annat fall riskerar de att bli av med sina tillstånd. T.ex. läkemedelsindustrin. De företagshemlighetsintensiva och har en stark intern compliance-funktion för att säkerställa regel efterlevnad. Den skada som kan uppstå av en enskild arbetstagare kan bli väldigt stor både ekonomiskt och varumärkesmässigt.

Ovanstående är några exempel på fall när det finns behov för arbetsgivare att kunna ta del av innehållet i registerutdrag för att kunna fatta välgrundade beslut inför beslut som anställning och befordran.

Svenskt Näringslivs förslag på lösning

Att i detalj reglera när det är tillåtet att begära registerutdrag kan leda till ett svåröverskådligt regelkomplex som kommer att sakna anpassningsförmåga till framtida förändringar av olika verksamheters behov.

Svenskt Näringslivs förslag på en lösning är en generell avvägningsregel. Denna typ av lösning är vanlig och accepterad vad gäller en lång rad kontroll- och övervakningsåtgärder och måste vara godtagbar även i fråga om begäran om registerutdrag. Jämför t ex den intresseavvägning som förekommer i Dataskyddsförordningen där arbetsgivarens intresse och behov av att göra en viss integritetskränkning ska vägas mot den enskildes intresse av att få sin integritet okränt.

För att kunna analysera detta och analysera fler branscher krävs emellertid en utredning som får direktiv att undersöka fler branscher än de som omfattas av föreliggande betänkande.

SVENSKT NÄRINGS LIV

Mattias Dahl